

La salut del poble es la suprema llei.

Poble que no lluita, es poble mort, y tal lluita deu ser sols pel dret a la vida y a la lliure manifestació.

PREUS DE SUSCRIPCIO

Granollers, un mes, 0'25 ptas.
Fora un trimestre, 1 pta.

Tots els que'ns buscan el benestar a l'altra vida se'l procuran per aquesta.

Deu, al crear al dimoni, ó va equivocar-se ó es que gosa en que'l mal existeixi; per aixó la ciencia no lliga a ells.

Administració-Redacció AURORA, 23

Tots els originals encaminats al bé públich, s'insertaran.

SETMANARI SATIRICH VERMELL * Sortirà tots els dissabtes

PAGO PER ADELANTAT * NÚMERO SOLT: 5 CÉNTIMS

¿Cambi de rumbo?

En la forma, sí; en el fondo may.

Al escriure aquestes ratillas, s'estan fent treballs per lo cambi de rumbo que seguirá nostre periódich, ó siga deixar en part la campanya tant y tant localisada per una de més extensa, més general.

El periódich no nasqué exclusivament per la labor que fins a l'actualitat ha seguit; en defensa del oprimít, vilipendiat y ultratjat, se feu seva la justa causa que uns quants amichs sostenían ab la Unió Lliberal, d'ahont ne foren tant injusta com villanament espulsats, sens donarlos lo que als més criminals del món se'ls dona: la defensa.

Vejent en sa causa la rahó, no titubejarem ni un moment en posarnos a son costat pera lluitar hasta la reivindicació de tots sos drets y més haventhi de dins lo cos de redacció, companys que foren expropiats dels tals. Avuy per avuy s'están fent treballs per la reivindicació; de lograrla, nostre periódich seguirá altres corrents que son son origen, com son origen és també no abandonarho sens la conquesta dels tals drets.

Estem y estarem sempre al costat del desamparat; nostras columnas están y estarán a la disposició del que se li negui lo que siga seu, sempre que vagi acompanyat de la rahó.

Brusca haurá sigut nostra campanya y brusca será per uns ó per altres sempre; puig als enemichs de la veritat y de la justicia, no's deu anar ab finura; tenim convicció y sempre de frente atacarem tota injusticia.

Als desplantes del caciquisme, de la burgesía, de las religions y del reaccionarisme, ens imposarem nosaltres sempre, sens preocuparnos persecucions ni arbitrariedades de cap classe; garrotada y de frente, sens amagar vergonyosament la cara. Sempre fermes com nostras conviccions.

La classe proletaria, la productora, la que, en recompensa de son míser estat, se la tracta tant vilment, trobará en nosaltres un punt d'apoyo, lloch ahont desahogarse y prepararse per lluitar. Res més natural que la continua lluita pel general benestar; som obrers y com a tals comprem que fins a la total reivindicació de noetres drets, hi ha molt per fer, y feyna que sols nosaltres mateixos ens toca ferla.

Per xó's creá LA TRONADA y per xó viurá tant com nostras forsas pugan.

Als pobles de fora, els encomanem que pensin que aquí, en defensa dels drets del poble, es a casa seva, y esperem que res, exclusivament res, deixarán passar per alt de las arbitrariedades que en sa localitat passin; advertint també que al poble se'l atropella, se'l escarneix y maltracta per descuidat; per no estar may preparat pera contrarrestar tota imposició.

Devem advertir que nostre periódich no

tè ni tindrà determinat color polítich, que per la feina que'ns proposem fer no'n tenim necessitat, format per elemetns heterogenis, combatrem tota injusticia, atropell é imposició, fassila qui la fassi.

A la setmana entrant darem detalls dels resultats obtinguts de las esmentadas gestions que motivaren la campanya local que tant fermes hem sostingut.

Sols es digne del benestar, lo poble que lluita per ell.

CLAR-I-NET

¡Vergonyants!

Hem tingut el gustasso de llegir tot lo text del papelucho titulat *El Cinematografo* que 'ls vergonyants senyors *Varios republicanos* acaban de donar a llum. Pobre en el fondo, raquílich en la forma y sols assenyalaments de vils calumnias, puig res més pot dur qui amaga la cara en sos actes.

No ho esperavam.

Créyam que quatre desinteressats, apoyats per la rahó y la veritat, es tirarian a la lluita, que's presentarian com deu presentarse quelcom honrat y digne al terreno de la discussió per defensar sos ideals ó sos fins, pero 'ns hem enganyat; en lloch de defenses veyem sols atachs sens tó ni solta y d'amagatotis, com tot traïdor, com tot cobart y quelcom que, faltantli la rahó y la dignitat, tracta de ferir a qui en té més que ell.

¡Pobres vergonyants! ¡Per qué vos amagueu?

¿Per qué, si alguna cosa teniu que dir de nosaltres, gasteu mitjas tintas?

Es dir, vosaltres tatxeu nostra labor, quan nosaltres la prestem franca y noble, sens amagarnos per res, donant el nom y estampant el de qui 'ns ocupem; si una cosa tenim de dir, com que 'ns escudem ab la rahó, la dihem, pesi á qui pesi, y no tirar la pedra y amagar la má com feu vosaltres ab vostre *canguelo*.

La primera cosa que térem al agafar el vostre vergonyant paperot fou buscar las firmas, mirar quins foren aquells *Varios* merdissers que sols deixaren veure sa verinosa baba per duas vegadas y escórrer el bulto, y... ¡mil vegadas vergonyants! no vos trovárem enloch; sols vegérem que per més escórrer el bulto, fins la redacció y administració las instaleu á casa d'aquell infelís y pinxo de camama, expulsat de la Unió per falta de pago y d'amarchs recorts en las caixas de fondos de la societat d'aucells y d'una de ball de ca 'n Sala.

¡Quant més no hauria valgut que l'haguessiu deixat tranquil en sa casa que no enredantlo ahont ne pot sortir malparat!

¿Es, tal volta, que per servirvos d'ell voleu qu'endavinem qui sou vosaltres, per alló de *dime con quien vas y te diré quien eres?*

Apa, donchs, apuntar be, que no erreu la punteria y que del rebot no vos esguerreu vostre resguardat físich, que si are al menos serviu d'*esquenas* després no servissiu ni per tirar un carro.

Noms, noms y no frasseologías mitj borrosas; qui son els uns y qui sou vosaltres, la dignitat vos ho exigeix; si aixís no ho feu, es que careixeu d'ella. Qui vulga lluitar dignament no deu jamay cobartment amagarse.

En l'últim párrafo de vostra primera *película* que diu «Ni els expulsats, es dir, el rebutj de la societat», devem dirvos que si al esmentar els expulsats vos referiu als expulsats de la Unió Lliberal, com á tals vos dihem que aixó de «rebutj de la societat» ho deixem per vosaltres, ja que al dirho amagueu la vostra personalitat, y que estem disposats, sempre que 'ns digueu qui sou, á discutirho, que si voleu nombrar un tribunal popular per jutjarho no amagarem la cara com tant cobartment feu vosaltres y fins presidintlo 'l mateix Alcalde, á qui creyem més á la banda dels que tant inúciament ens trepitjaren nostres drets, quins sembla que teniu interés, no de defensar, sino de, cobartment, treballar en pro d'ells.

Pero, vamos, vist vostre innoble rastre-risme, estem convensuts de que al llegir la present pensareu alló de: «Sí, ja pots xiular si l'ase no vol beure!»

¿Qui sou?

GRUPD D'EXPULSATS

Couplets

AB MÚSICA DE «CINEMATÓGRAFO» ¡AY! DE «EL MOZO CRÚO»

Si á ciutat cridan que visca la Unió Republicana igual nosaltres cridem: ¡Visca, visca LA TRONADA!

Siempre p'atrás,
tú lo verás,
el poble buscant
qui té LA TRONADA,
mirant á la «Barra»
qui es el farsant,
siempre p'atrás,
diu no val á badá.

An els frares filipinos daren trenta sis milions, pro els de la Unió, am dos pelas, fins farían tomballons.

Siempre p'atrás, etc.

Digué 'l Frare als seus confreres: —Si no plou no puch rentar, mentres que 'ls de LA TRONADA rentan tot lo brut que hi ha.

Siempre p'atrás, etc.

Ara l'ajuntament nostre té projectat un gran plan: farà anar gegants y nanos á ballá á la casa gran.

Siempre p'atrás, etc.

També vindrá aquell *González* per en Miquel convidat, visitarà la fatxada y també la casa gran.

Siempre p'atrás, etc.

El gran pinxet de la Unió vol semblarne alguna cosa, puig reparteix unas fullas que per cert puesto son bonas.

Siempre p'atrás, etc.

Esquirols que fo meu *coro* quan canteu no feu tants brams, y menys anant de tiberi ab vostre *senyor feudal*.

Siempre p'atrás, etc.

Per la festa que s'acosta farem una gran tirada: tirarem el caciquisme, els *Mementos* y la farsa.

Siempre p'atrás, etc.

Sabeu aquell nou periódich fet per el *Concejalero?* Donchs un día fent el *Monte* feu tallar an en Severo.

Siempre p'atrás, etc.

Cinematógrafo diuhen que farà una gran campanya perque uns quants honrats obrers cantan totes sas hassanyas.

Siempre p'atrás, etc.

La Unió antigament era l'ideal del gran progrés, era un gran centro d'esbarjo per ideals y obrers.

Siempre p'atrás,
tú lo verás.

Avuy tot el vici se n' ha apoderat, en lloch de ideas tot son entrabanchs.

Siempre p'atrás.

Diu no val á badá.

UN TRONAIRE

De festa major

No hi ha cap dubte de que la gran atracció de forasters en las festas majors consisteix en la confecció del programa.

Aixó no vol dir que als tals no se 'ls proporcioni un bon aixech de camisa, com se vol dir, y sucseeix la major part de vegadas, com, per exemple, alló de «gran repich de campanas» y per casualitat haverhi en tal dia dos morts; «Passeig de gegants y nanos» y l'ajuntament anar á missa... sens altres nanos y gegans; «Grans il·luminacions en la via pública» y els focos eléctrichs apagats durant los primers días y encesos a empentas los demés; y «Gran castell de fochs artificials» y sols resultar grans las estonas de esperar á un raquitich castell de quatre rodas, una figura y un parell de dotzenas de cohets, etc., etc.

Pero, vamos, forsa bombo y may faltan els obligats arrossaires y quatre badochs.

A ser jo 'l confeccionador del programa ab seguritat que no 's podria passar pels carrers, no per l'abandono en que están, no; per las gentadas forasteras.

Aquí va, per si algú l'utilisa, un botonet per mostra:

Día 1 de Setembre, al mitj día

Gran repich de campanas, per medi d'un concurs de toca-idem. (Ab seguritat que 'l primer premi se el emportaria un que fa moltas campanas.... á la oficina.)

A las non y mitja del vespre

Gran *passa-calle* ab acompanyament dels fluviols de Canovellas, pels *andantes* senyors Recué, Brut del Sabó y Deyu.

Dia 2 á las nou del matí

Gran ofici ab assistència dels que no tenen ofici ni benefici y viuen ab la esquena dreta; policías, burots, suplents de ídem y la familia d'aquell *concejhalero*, que á la esquena de Sant Roch, tant bé se la va prssant, etc., etc.

Al sortir del ofici, repartició de LA TRONADA, que, segons impressions, será lo que ressonará més de la festa, y sempre 'n' estalviarem la pólvora.

Al mitjdia

Repartició de *bonos* en metàlich, que, ben demanat, tots aquests que 'n el transcurs de pochs anys s'han fet ríchs á costa desl pobres, un centenar de duros cada hù (com res els costan) de segur que 'ls darían.

A la tarde

Balls, concerts, funcions de teatre y al bell mitj de la plassa passament de compentes de la casa gran, ab tots els adelantos que s'han fet durant las legislaturas *turnantas*, vull dir, turnants.

A continuació, revisió de tendas, tabernas, forns, etc., etc., per veure ahont se fan adulteracions, mixtificacions y faltas de pes, y

Cap al tart

Corrida del bou. ¡May diríau quin!

—¿Fray Joan?

—Endevinat.

Y prou, que tindria molta feyna y... potser un altre la cobraría.

JOSEPH BOLTÓ

Ja s'ha descobert, á la fi, perque en Memento no 'ns vé á visitar. Com que á casa 'l *célebre concejhalero* y caballero de las reals ordres de Sant Gos y el Roch y del orellut Sant Jordi, senyor Paituví (a) Salvador I, s'hi juga altra volta y ab tota la barra propia d'un cacich del seu temple, á tot drap, no vé per no tenir d'emportarsen pres á qui ab tant y tant de descaro está burlant á las lleys.

Apa, Memento de fora y Memento de dins. ¿No 'ls-e sembla que 'n Torruella y Clar-i-net esperan rellevo y hi ha qui ho mereix de sobras per més barrut cacich que sigui? ¿Es veritat alló de que devant del caciquisme no hi ha lleys, ni tribunals, ni guardias civils, policías, jutjats ni... sentit comú?

Bueno, bueno; que ho vagi trepitjant tot mentres puga, pero 'l día que 'l poble s'emprengui l'administrar la justicia per sas mans, llavors el trepitjat veurem qui será.

¡Ey! si no 'l defensen *Varios republicanos*.

De *La Correspondencia de España*:

«Ha sido puesto en libertad provisional, bajo fianza metálica de 3.000 pesetas, un sujeto acusado de estafa por valor de más de un millón.»

Be, sí, vamos; com an en Torruella y en Clar-i-net.

¡Pobre societat! ¡Ahont anirías á parar si no fossin tant justas repressalias!

El president de la Joventut Republicana d'Ivona, senyor Miquel Bernard Canes, fou assassinat per un bort anomenat Martí Expósit (a) *Petero*.

Un aucell m'ha dit que al llegir tal noticia un cacich ple de verí, els ulls li sortían del cap, y fins ha repassat la llista de *Varios* per veure si hi sabia veure cap bort entre ells, y... casi 's desmaya al veure que tots eran *peteners*.

¡Oh, fillet! es recordan d'una festa major ...que no 's podía ballar d'empentas.

En Ninot está que no cap en pell d'alegría.

Varios ninots fan servir de ídem á un pobre (tornemhi) ídem per amagarse de la *vindicta pública*.

¡Pobre Enrich! ¡qui t'ha vist eñ temps dels aucells y et veu are carregant ab la llanterna mágica del *Cimanastrofaco*!

Al menos no 'l fassin tresorer d'alguna societat. ¡Pobret!

Vaja, m'hi jugaría deu kilos del canuelo que gastas, junt ab las dugas anells, que per aquí no hi farás... *carrera*.

Aquesta llanterna la guardas per anar á buscar *bolets* de nit.

Al company de Sabadell, en Feliu Narcís, que 'ns pregunta si per lo Fástich Major s'estirará la orella an en Jordi, per enviarnos tota la xusma d'allí, li direm que per aquells días ho presumim, pero no ho assegurem, puig ja fa una pila de días que á casa 'l poch escrupulós *concejhalero* s'hi juga á tot drap, y com que de las autoritats se 'n fum, es de creure que farà lo que li dara la gana durant tals días.

¡Ey! si el poble honrat, al veure que

tant vilment es deshonra sa festa, no ho pren malament.

Que també podría ser.

En el terme de Sant Pere de Tarrassa va haverhi, entre burots y matuters que intentavan entrar uns quants bots d'oli, punyaladas y tiros, resultant dos ferits.

Els matuters foren detinguts, engarjolats y alguns posats en llibertat provisional.

—¿Per tres mil pelas de fianza?

—¡Ca, barret! Ni un céntim. Com que eran matuters...

—A Fra Joan Bou encara no l'han agafat may. Per algo ha de servir la protecció de Sant Roch.

M'acaban de dir que 'l Garrí-Esguerrat del Cima-nas-trófogo es un dels *Varios* que pertany á la *gent de bé*.

Pro ¡home de neu! ¡qui es!

A no ser que fos aquell que en el Centre Catalanista «Bruniquer», al aparéixer la barra d'en Pedrals digué que pagaría cinc duros d'haverla pogut confeccionar ell y... que ara son compinxes.

¿Ho saps qui deu ésser aquet Garrí-Esguerrat, tu, Fernán Canellas?

Es alló, una curiositat.

De tot *El Cinematògrafo* lo que á mi més m'ha agradat son aquellas dos quartetas fetas d'en Garrí-Esguerrat.

El compadre d'en Garreta, que á un altre tracta de lladre, vos demostrará ben be que equivoca de *compadre*.

Hi ha uns quants tipos vergonyants que fins amagan la cara, volen dir y volen fer... pro temen el such de vara.

Nostre amich Lluís Subirats ens ha agafat molta pó que, sentne republicá, no ho sáliga en Morató.

Pro com que de sa honradesa
ningú n'ha dubtat encara,
poch l'espantan els lladruchs
dels bruts que amagan la cara.

Ara un *Vario* ha descobert
que 'ls que LA TRONADA fem
es que volem escalar
los llochs del Ajuntament.

Y en Carrera ¿ahont se fica?
¿ahont se fica, que no 's veu?
Mirarem si entre aquets *Varios*...
fa 'l paper de Cirineu.

Varios homes, *Varios* tipos,
Varios buscan *Varios* pans.
Radera la cacicalla,
rastrers, hi fan els gegants.

QUICO

Desencant

Baix las voltas humidas—de tetrica presó,
ahont fermas columnas—sostenen son gran pes
vaig ser tancat un dia—com assessí y traydó
per alentar al poble—á que son jou trenqués.

La nit allí regnava—puig no hi entrava 'l sol;
tant sols una llum feble—se veyá algún instant
que al pas que esmortuhida—feya sinistre dol
enmitj d'aquell silenci—allí predominant.

La soletat que pasma—feu presa de mon cor,
y en un recó sens esma—mitj mort y esferehit,
lo cos que va adormirse,—faltantli lo valor,
cavilosa la pensa—deixá per son neguit.

Y entant que cavilava,—somniaosa sens parar,
recordo que vaig veure—lo poble pels carrers
que destrossant coronas,—potent se va lliurar
del opressor indómit—que va contra 'l Progrés.

Legions d'homes y donas—al crit de ¡llibertat!
ab la alegría al rostre—corrent amunt y avall,
sa ditxa pregonavan,—com nunci ben pagat,
de lo carrer al poble—de la serra á la vall.

L'igualtat imperava—per tots quatre cantons
com símbol germanívol—que estén son llas d'a-
(mor,
y aquells poders despótics—causa de sas rahons
sota sos peus rendían—lo vri de son rencor.

Bellisima jornada—la que vaig presenciar
en somni de ventura—dins tetrica presó;
mes lo que fou horrible—signé lo despertar
y al veure mos peus nusos—inflats per lo grilló.

Els tronos y coronas,— els pobles oprimits;
la llibertat malmesa—als peus de vils tirans
y els homes y las donas—igual que esclaus mo-
(rint,
destrossantse com feras germans entre germans.

Lo desencant que aterra—feu que quedés com
(mut,
impossible semblantme—tal cosa de moment
á un poble que era lliure—regnar la esclavitut;
de cap modo podia—sufrir tant de torment.

Pro la vritat amarga—de prompte vaig capir
y vaig veure que somni fou tot mon goig passat;
nosaltres á la ditxa—no la podem fruhir,
ens es ingrata sempre—no vé al nostre costat.

Humiliats com á servos—nos tenens sens temor
sens que de rebelarnos—provem un sol instant,
y si algún día ab forsa—donem impuls al cor
presó 'ns donan per celda—y grillot per calmant.

¡Abaix envils y monstres—que als pobles feu
(esclaus!...

¡Abaix la tiranía! — ¡Visca la llibertat!
Per terra las coronas;— per terra los palaus
y que per sempre regni—la lley de la Igualtat

PERE FONT NIELFA

Vilassar de Dalt y Agost de 1904.

Can Hilari Sacalm, 12 Agost 1904.

Estimats dimoniets: Ens ha agradat el
vostre simpátich periódich. Es veu que
feu una feyna bastant borrascosa, pero
ánimo, que la borrasca purifica la atmós-
fera y potser al últim podreu respirar una
mica.

Aquí tenim un barberillo que havia tre-
ballat aquí baix y ens fa deu céntims de
tots aquets personatges... de fila. Per ell
coneixem un secall que roda per aquí que
fa olor de potingas, en Hungüents, que 'm
sembla que si cursa l'aygua picanta y la
de ferro es fondrá com un bolado. Que no
hi deuriau perdre gaire, ¿oy?

Vaya una ocurrencia d'aprofitarlo per
presidari, vull dir, per president d'aquella
Unió de Frares y porquerías... are, per
presidir una colla de *Varios*, encare; per-
que per supuesto que deuen aprofitar
qualsevol cosa, ¡ey! aixó es una suposició.
¡Trovantsen voluntaris per firmar!

Per are aquí estem bons, pero segons
qui esperem que no 'ns el enviareu, que
no 'ns faltan els nostres també.

Memorias als encausats, á quins desit-
jem salut y llibertat.

A. RAPEL

CORRESPONDENCIA

Parets.—Serveixo augment de paquet.
Rebut 2 pessetas per las duas didas; hi
cumplert ab ellas vostras apreciadas me-

morias y també us saludan afectuosament.
¿Si? vinga.

Can Feliu.—P. R.—Rebut 1 pesseta. Hi
trasmés vostras inspiracions d'apreciamen
y os desitjem salut d'aquella tronaire,
perque á Can Feliu també hi teniu vent
fraréscol. Donchs, dali á la lluita.

Can Celoni.—J. C.—Rebut 2'75 pessetas
y de LA TRONADA estás al corrent. ¿Envia-
ràs las dugas quantitats en una noteta?
aixís no 'ns equivocarem. Sabrás que aquí
á Granollers ha causat gran impresió la
conducta d'en Fandango Fragori. ¡Més
s'escunixirian si ho sabían tot! ¿Oj? Fer-
nando Martori.

Premiá de Mar.—G. A.—Rebut 3'25 pes-
setas, tens pagat fins al número 16. Per
conduete d'en M. V. serveixo paquet de
25 exemplars. ¿No tens cap llampech que
fassi tronar per aquí la Marina? Vinga,
tes pedregar.

Vilassar de Dalt.—P. B.—Rebut la teva,
serveixo augment de paquet. Cursa ab ener-
gia vostre projecte, que va de primera.
¿Podeu enviar més aviat? Teniu de pensar
que després de rebut té d'anar á Barce-
lona.

Barcelona.—Tronaire.—Sembla que es-
tás al corrent. Ja ho pots fer lo que dius y
si pot ser que sigui per la Festa Major.

A TOTS ELS TRONATS, SALUT

Per la Administració,

JOSEPH BOLTÓ

PUNTS DE VENDA

Si algú desitja saber
ahont pot trovar

LA TRONADA
á la Administració:
Aurora, 23, la trobarà

IMPREMPTA COMUNAL, ROCA, 14. BARCELONA